

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

V Praze dne 10. března 2020
Č. j.: MK 17218/2020 OPP
Sp. zn.: MK-S 14036/2019 OPP
Vyřizuje: JUDr. Grešlová/412

ZÁVAZNÉ STANOVISKO

Ministerstvo kultury k žádosti Ministerstva zemědělství, odboru státní správy ve vodním hospodářství a správy povodí, č.j.: 62336/2019-MZE-15111, sp.zn.: 59VH20895/2019-15111 ze dne 28.11.2019, uplatněné v návaznosti na odvolání podaná v dále uvedených datech těmito subjekty: - 20.8.2019 Hlavním městem Prahou, zastoupeným Institutem plánování a rozvoje hl. m. Prahy, - 22.8.2019 Městskou částí Praha 5, - 19.8.2019 Městskou částí Praha 1 (doplněno zastupujícím advokátem Mgr. Pavlem Černohousem dne 2.9.2019, - 22.8.2019 Městskou částí Praha 1, - 20.8.2019 Klubem za starou Prahu a 26.8.2019 Spolkem Zdravý rozum zastoupeným společností Frank Bold Advokáti, s.r.o., proti rozhodnutí Magistrátu hl. města Prahy č.j: MHMP 966664/2019, sp. zn.: S-MHMP 1905849/2018 ze dne 6.8.2019, kterým bylo vydáno společné povolení schvalující stavební záměr - stavbu vodního díla: „Plavební komora Praha - Staré Město“ o povolení stavby „Plavební komora Praha - Staré Město“ na pozemcích parc.č. 5072/1, 5072/2, 5072/3, 5073, 5074/1, 5074/2, 5076, 5077/3, 5075 v k.ú. Smíchov, a parc.č. 1080/4, 1084/1, 1084/2 v k.ú. Malá Strana“, vydanému k žádosti Povodí Vltava, státní podnik, IČ: 08 89 953, Holečkova 3178/8, Praha 5, zastoupenému spol. AQUATIS a.s., IČ: 463 47 526, se sídlem Botanická 834/56, Brno, když shora uvedená odvolání směřují také do obsahu závazného stanoviska odboru památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy (dále „MHMP OPP“) č.j.: MHMP 1857487/2018, sp.zn.: S-MHMP 1381916/2018 Ličeníková ze dne 21.11.2018, vydaného k záměru stavby „Plavební komora Praha - Staré Město na pozemcích parc. č. 5072/1, 5072/2, 5072/3, 5073, 5074/1, 5074/2, 5076, 5077/3, 5075 v k.ú. Smíchov, a parc. č. 1080/4, 1084/1, 1084/2 v k. ú. Malá Strana, ležících v památkové rezervaci v hl. městě Praze, která je od roku 1993 prohlášena památkou světového kulturního dědictví UNESCO, a je chráněna nařízením vlády č. 66/1971 Sb.“, postupem podle ustanovení § 149 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále „správní řád“), odvoláními napadené **závazné stanovisko** č.j.: MHMP

1857487/2018, sp.zn.: S-MHMP 1381916/2018 Ličeníková ze dne 21.11.2018, m ě n í takto:

Provedení navrhovaných prací v rozsahu předložené dokumentace pro stavební a územní řízení „Plavební komora Staré Město“, kterou zpracovala společnost AQUATIS a.s., IČ: 463 47 526, se sídlem Botanická 834/56, 602 00 Brno, v 08/2018, je z hlediska zájmů státní památkové péče n e p ř í p u s t n ě.

Odůvodnění:

I.

Ministerstvu kultury byla dne 2.12.2019 doručena žádost odboru státní správy ve vodním hospodářství a správy povodí Ministerstva zemědělství o potvrzení nebo změnu závazného stanoviska č.j.: MHMP 1857487/2018, sp.zn.: S-MHMP 1381916/2018 Ličeníková ze dne 21.11.2018 (dále také zkráceně „ZS“), které bylo napadeno odvoláními účastníků řízení vedeného odborem ochrany prostředí Magistrátu hl. města Prahy (dále „MHMP OOP“); jde konkrétně o rozhodnutí vydané shora jmenovaným správním orgánem dne 6.8.2019 pod č.j.: MHMP 966664/2019, sp.zn.: S-MHMP 1905849/2018, ve věci povolení v záhlaví popsané stavby na pozemcích parc.č. 5072/1, 5072/2, 5072/3, 5073, 5074/1, 5074/2, 5076, 5077/3, 5075 v k.ú. Smíchov, a parc.č. 1080/4, 1084/1, 1084/2 v k.ú. Malá Strana. Dotčené pozemky leží v památkové rezervaci v hl. městě Praze prohlášené nařízením vlády č. 66/1971 Sb., v jehož § 3 odst. 1 písm. c) jsou stanoveny podmínky pro stavební činnost na území rezervace cit.: „řešení a provádění veškerých úprav terénních i staveb dopravních, vodohospodářských, energetických, telekomunikačních, podzemních, jakož i inženýrských sítí v rezervaci nesmí narušovat její prostředí a ohrožovat jednotlivé kulturní památky“. Ochrana památkových hodnot rezervace, tak, jak je upravena předmětným nařízením vlády, je umocněna tím, že dané území bylo v roce 1993 prohlášeno památkou světového kulturního dědictví UNESCO.

Vlastníkem dotčených nemovitostí je Česká republika, právo hospodařit s majetkem státu svědčí pro Povodí Vltavy, státní podnik, IČ: 708 89 953, se sídlem Holečkova 3178/8, 150 00 Praha 5, který podal prostřednictvím svého zástupce - společnosti AQUATIS, a.s., dne 22.11.2018, následně dne 7.12.2018 doplněnou, žádost o společné povolení stavby vodního díla Plavební komora Praha - Staré Město, a dne 22.11.2018 žádost o zařazení tohoto vodního díla do kategorie TBP a o povolení nakládání s vodami. Jedním z dotčených orgánů, od kterého zákon vyžaduje podání závazného stanoviska do stavebního řízení je MHMP OOP; jím vyhotovené závazné stanovisko č.j.: MHMP 1857487/2018, sp.zn.: S-MHMP 1381916/2018 Ličeníková ze dne 21.11.2018, sloužilo jako jeden z povinných podkladů vyžadovaných správním řádem. Rozhodnutím MHMP OOP ze dne 6.8.2019 byla předmětná stavba povolena za předpokladu splnění v rozhodnutí formulovaných podmínek.

Proti rozhodnutí prvoinstančního stavebního úřadu byla účastníky stavebního řízení označenými v záhlaví tohoto závazného stanoviska podána odvolání, obsahující, vedle mnoha závažných výhrad, které nepřislouží hodnotit orgánu památkové péče, také námítky směřující proti závaznému stanovisku prvoinstančního správního orgánu na úseku památkové péče, kterým je v tomto řízení přezkoumávané závazné stanovisko Magistrátu hl. města Prahy č.j.: MHMP 1857487 /2018, sp.zn.: S-MHMP 1381916/2018 Ličeníková, ze dne 21.11.2018 (dále „ZS“).

V odvoláních účastníků stavebního řízení nejčastěji formulované výhrady uvádíme souhrnně v následujícím výčtu: - rozpor mezi stavebníkem prezentovaným účelem

(„vytvoření nezávislé paralelní vodní cesty pro rekreační plavbu malých plavidel a menších osobních lodí“) a rozměry (kapacitou) navrhované stavby umožňující používání plavební komory pro průjezd velkých lodí; - nedostatečné posouzení záměru z hlediska vlivu na kulturní dědictví pro rozpor s Úmluvou o ochraně architektonického dědictví Evropy; - nerespektování závazných podmínek památkové ochrany na území Památkové rezervace v hl. městě Praze (dále „PR“) způsobí negativní zásah v dané unikátní lokalitě; - opomenutí zásadní proměny prostorů v této části PR, která je součástí světového dědictví UNESCO; - pochybnost o správnosti vyjádření odborné organizace č.j. NPÚ-311/731172/2018 ze dne 9.10.2018 (dále „vyjádření NPÚ“) zejména s přihlédnutím k negativnímu vyznění vyjádření téže organizace v předchozích letech; - převzetí sporných částí vyjádření NPÚ do textu ZS; - neakceptování podmínek stanovených v nařízení vlády č. 66/1971 Sb. o památkové rezervaci; - nedostatečné posouzení potřeby realizace záměru ve vazbě na povinnost ochrany PR před neadekvátními zásahy; - nedostatečné zhodnocení veřejného zájmu, resp. jeho absence pro podporu uskutečnění záměru, jehož účelem je zvýšení kapacity plavební komory Praha - Smíchov s cílem rozšíření turistických plaveb velkokapacitních lodí, tedy střet se soukromým zájmem provozovatelů tohoto typu vodní dopravy.

II.

Ministerstvo kultury poté, kdy mu byla doručena žádost Ministerstva zemědělství, odboru státní správy ve vodním hospodářství a správy povodí, vyzvalo podáním zn. MK 83060/2019 OPP ze dne 10.12.2019 MHMP OPP k zaslání jím vedeného správního spisu; vyžádané podklady nutné pro vyřízení žádosti byly předány do spisu Ministerstva kultury dne 21.1.2020.

S ohledem na závažné výhrady odvolatelů proti závaznému stanovisku MHMP OPP ze dne 21.11.2018 zaslalo Ministerstvo kultury Generálnímu ředitelství Národního památkového ústavu (dále „NPÚ GR“) žádost o posouzení věci doplněnou potřebnými spisovými podklady. Dne 5.3.2020 došla pod č.j. NPU-310/7782 od NPÚ GR odpověď, z níž citujeme:

„Odborné vyjádření vydané dne 9. 10. 2018 pod č.j.: NPÚ-311/731172/2018 k projektové dokumentaci pro stavební a územní řízení zpracovanou firmou AQUATIS a.s. s názvem „Plavební komora Staré Město, realizaci připouští se dvěma relativně marginálními podmínkami a v odůvodnění i odkazuje na kladné na projednávání záměru v Památkové radě NPÚ ÚOP HMP ze dne 30. 10. 2014 Totéž odůvodnění však zároveň připomíná kontext záměru, kdy připomíná, že „...Navržené úpravy zahrnují plochu ve střešní části Pražské památkové rezervace v korytě řeky Vltavy.“ a na jiném místě Situace navržené stavby se odehrává v mimořádně významném prostoru Pražské památkové rezervace (dále jen PPR), odkud se uplatňují hlavní pražská panoramata s mosty, na pozadí s Pražským hradem a Vyšehradem, dotvářející chráněnou pohledovou kulisu historické části města. Jedná se zejména o pohledy z Jiráskova mostu, Masarykova nábřeží, ostrova Žofín, mostu Legií, Střeleckého ostrova, Kampy, národní kulturní památky Karlova mostu atd. Nejde však pouze o celkové panoramatické hodnoty, ale i mnohé detailní pohledy, zejména pohledy Střeleckého ostrova na celou situaci technického díla, korunovanou úpravou severního cípu Dětského ostrova.“

Přestože tedy Územní odborné pracoviště pro hl. město Prahu ve stanovených podmínkách navazovalo na dosavadní s výstavbou smířené stanovisko, je otázkou, zda bylo dostatečně uplatněno Nařízení vlády č. 66/1971 Sb., o památkové rezervaci v hlavním městě Praze, ze dne 21. 7. 1971. V ustanovení § 3 se pro stavební činnost v rezervaci stanovují podmínky a v odst. 1, písmeno c) je jasně určeno, že „řešení a provádění veškerých úprav terénních i staveb dopravních, vodohospodářských, energetických, telekomunikačních, podzemních, jakož i

inženýrských sítí v rezervaci nesmí narušovat její prostředí a ohrožovat jednotlivé kulturní památky". Je nutné konstatovat, že je žádoucí všechny souvislosti uvážit i ve světle všech nových skutečností. Od roku 2014 se provoz lodní dopravy v rámci turistického ruchu v samém centru Pražské památkové rezervace neúměrně zvýšil a lodní doprava není nijak koordinována. Zvýšený provoz lodí je příčinou nejen hluku a emisí poškozující nejen životní prostředí, ale vede i k chaotickému a nesystémovému pojiždění různých a různě velkých plavidel po řece a tím dochází i k narušování harmonického vnímání samotné historické části města. Takto neúměrnou plavební, komerčně založenou, činnost nebylo možno v předchozích letech předjímat a lze se i obávat, že zbudování nové plavební komory tento trend nejenže nevyřeší, ale ještě bude akcelarovat další zatížení vnitřní části památkové rezervace se všemi dopady na kumulaci turismu a související potřeby.

Přestože bylo v předchozím vyjádření NPÚ uvedeno, že po stavební stránce záměr nenarušuje fyzickou podstatu dvou přímo dotčených kulturních památek, jimiž je most Legií (r. č. ÚSKP 40873/1-1739) a socha Vltavy na severním cípu Dětského ostrova (r. č. ÚSKP 40339/1-1385), výstavba plavební komory v těchto místech centrální části památkové rezervace je ve světle nových skutečností velmi diskutabilní z hlediska jejího společenského přínosu. **Doporučujeme proto Ministerstvu kultury označit za záměr výstavby plavební komory za neakceptovatelný.**

Odůvodnění:

V posledních letech významnou měrou navýšil počet i velikost plavidel v řečišti řeky Vltavy, přičemž jejich plavba je zacílena na turisty, kterým se touto formou nabízí možnost vnímat atraktivitu centrální části hlavního města z netradičních pohledů. Přetížení vnitřní části města, zejména památkové rezervace turismem je veřejně známou skutečností. Přeplnění řeky plavidly, které návštěvníky Prahy ještě více k pasivní konzumaci kvalit města vybízejí, každoročně vzrůstá, části řeky mezi Mánesovým mostem a zejména v okolí Karlova mostu jsou takových plavidel plné. Ve vnitřních panoramatických pohledech Pražské památkové rezervace v hlavní plavební sezóně, ale i mimo ni, tak turistická plavidla velmi často konkurují obrazu historického města, jejich koncentrace například v okolí Karlova mostu hraničí i s rizikem jeho poškození. Budování plavební komory z veřejných prostředků s cílem napomoci této formě využívání řeky, je nesprávným řešením otázky přetížení řeky komerční plavbou a nepřispěje k eliminaci vizuálních dopadů turismu na nejcennější části města, spíše problém zakonzervuje a stane se důvodem k nárůstu této formy zatížení řeky.

Na možnosti dalšího zvýšení plavebního ruchu a tím i poškození vnímání historického města, kterému by realizace další plavební komory napomohla, upozorňují shodou okolností ve svých odvoláních také municipality obou věcně nejvíce příslušných pražských obvodů (Praha 1 a Praha 5) i Rada hlavního města Prahy svým usnesením č. 1589 ze dne 5. 8. 2019.

Z hlediska památkové péče a tedy i resortu MK je v této věci zároveň významným novým referenčním dokumentem zpráva z tzv. „Společné reaktivní monitorovací mise Centra světového dědictví a Rady ICOMOS“, jež v Praze proběhla ve dnech 25. - 29. března 2019. Zástupci mise si návštěvu místa plánované plavební komory explicitně vyžádali a zprávu vybavili v dané věci názorem i samostatným doporučením, které v pracovním překladu zní:

„Příslušné orgány, zejména hlavní město Praha, by měly velmi pečlivě zvážit, zda je žádoucí reagovat na komerční poptávku po turisticky zaměřené říční dopravě významným navýšením kapacity infrastruktury. Bylo by vhodnější řídit využívání stávající kapacity, a omezit tak nárůst turistických výletních plaveb, přičemž by se mělo uvažovat o potenciálu jednak říčních autobusů a jednak využívání říční dopravy k podpoře plánovaných velkých stavebních projektů podél břehů, a upřednostňovat jej. Orgány by také měly zvážit, zda je vhodný tolerantní přístup k novým přístávacím místům na řece, jak je stanoven v návrhu metropolitního plánu, článek 130.

Otázce zvyšování provozu na řece jako poškození atmosféry místa památky zapsané na Seznam světového dědictví UNESCO se zpráva podrobněji věnuje v kapitole 5. 1. 6., kde navíc odkazuje na vlastní materiál města Prahy s názvem *Koncepce pražských břehů*, vypracovanou Kanceláří veřejného prostoru Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy (IPR Praha). Autoři zprávy Koncepci měli k dispozici a uvádějí, že vychází „...z myšlenek, že „řeka je celoměstský veřejný prostor“ a „nábreží v celém městě jsou soudržným prostorem a jejich rozvoj, a to i v podoblastech, musí být vždy řešen v celoměstském kontextu“, a jejím cílem je posílit udržitelnou urbanizaci podél řeky a obnovit její ekosystémy.“

Zpráva korektně uvádí, že „Fyzický dopad nové struktury, navržené s cílem minimalizovat vizuální dopad, by sám o sobě měl nepatrný negativní dopad na výjimečnou světovou hodnotu památky jako další vizuální zaplnění říčního kanálu“, zároveň však upozorňuje, že „stávající objem využívání řeky turistickými výletními loděmi bývá vizuálně rušivý, hlučný a znečišťující, zejména kolem Karlova mostu“. Z celého komentáře v dané věci jasně vyplývá, „že řeka musí být vnímána jako celoměstský veřejný prostor a příslušné orgány by měly postupovat uvážlivě v reakci na komerční poptávku po turisticky zaměřené říční dopravě. Zpráva, kterou má OPP MK k dispozici a která se věnuje mnoha tématům, byla ČR doručena dne 26. 8. 2019 tedy téměř rok poté, kdy bylo formulováno dosud poslední vyjádření NPÚ k záměr vystavět plavební komoru vedle Dětského ostrova, čj. NPÚ-311/73172/2018.

S přihlédnutím ke všem výše uvedeným novým skutečnostem se Národní památkový ústav, generální ředitelství, přiklání k doporučení, uvedeném ve zprávě Centra světového dědictví a ICOMOS s tím, že záměr výstavby plavební komory by měl negativní dopad na obraz vnitřních částí Historického jádra Prahy, vnímání historické vodní cesty v nejvíce exponovaném místě v blízkosti Karlova mostu. Výstavbou nové komory by se vytvořily podmínky pro pokračování nežádoucích trendů v otázkách neúměrného vizuálního zatížení centrální části města komerčním říčním provozem, a v té souvislosti k poškození obrazu veřejného celoměstského prostoru, který je součástí jako světové památky.

Důležitou součástí hodnot památkové rezervace, která je zároveň světovým dědictvím památky UNESCO je vedle vlastní historické zástavby, urbanizmu a zeleně rovněž dochovaný obraz veřejného prostoru a atmosféra místa. Stávající hladina mezi Šitkovským jezem a Staroměstským jezem slouží řadu let k volnočasovým aktivitám obyvatel i návštěvníků, která probíhá i formou individuální plavby na lodičkách nebo jednoduchých šlapadlech, což vše provoz velkých lodí ohrožuje. Praha jako „město na řece“ obsahuje množství velmi cenných vnitřních panoramat, včetně nezaměnitelného panoramatu Karlova mostu a Hradčan. Současná plavební komora z počátku 20. století, která sahá přes dva jezy, zajišťuje právě zde klidnou hladinu. Občasný průjezd lodí stávající komorou jižním směrem umožňuje příležitostnou plavbu dále k jihu, která slouží pravidelným plavbám lodím určeným pro veřejnost nebo případným nezbytným plavbám veřejného zájmu.

V nedávné době byl nákladně regenerován Střelecký ostrov, který má sloužit krátkodobé rekreaci obyvatel a návštěvníků města a tvoří jeden cenný zelený ostrov, jehož vegetaci je nezbytné vytvářet podmínky pro prosperující existenci. Vložená paralelní konstrukce nové komory blíže ke středu řeky by klidovou, část řeky trvale narušila nehledě na další následky lodního provozu, jakými jsou hluk, emise a zvýšený erozivní atak dynamických účinků změn hladiny řeky na břehy Střeleckého ostrova.“

III.

Ministerstvo kultury po prostudování předaných podkladů a po porovnání výstupů z řízení správních orgánů došlo k závěru uvedenému ve výroku tohoto závazného stanoviska. Zejména je třeba uvést, že se Ministerstvo kultury zabývalo výhradně posouzením otázek spadajících do kompetence orgánů památkové péče.

Je zřejmé, že MHMP OPP přes existenci spisem podložených skutečností věc nesprávně vyhodnotil a nevyrovnal se se skutkovými zjištěními ve vazbě na předpisy závazné z pohledu památkové péče pro hodnocení stavebních záměrů v daném území. Ministerstvo kultury uzavírá, že odvoláními napadené závazné stanovisko nebylo vydáno v souladu se zjištěným skutkovým stavem a navíc dostatečně nerespektuje požadavky na výstavbu v PR. Ministerstvo kultury se ztotožnilo s míněním NPÚ GŘ a má za prokázané, že závěr učiněný prvostupňovým správním orgánem památkové péče je neakceptovatelný; všechny shora uvedené okolnosti vedly Ministerstvo kultury ke změně závazného stanoviska č.j.: MHMP 1857487 /2018, sp.zn.: S-MHMP 1381916/2018 Líčeníková, ze dne 21.11.2018.

Poučení:

Závazné stanovisko vydané v režimu ustanovení § 149 správního řádu není ve smyslu uvedeného předpisu rozhodnutím zakládajícím práva a povinnosti, ale jde o úkon učiněný správním orgánem na základě zákona, jehož obsah je pro výrokovou část meritorního správního rozhodnutí závazný. Vzhledem k tomu, že plní pouze funkci jednoho z podkladů pro vydání správního rozhodnutí, nelze toto závazné stanovisko napadnout samostatným opravným prostředkem.

Mgr. Lucie Šiková
vedoucí právního oddělení
odboru památkové péče Ministerstva kultury

Rozdělovník:

Doručuje se:

- Ministerstvo zemědělství, odbor státní správy ve vodním hospodářství a správy povodí
ID DS: yphaax8; Těšnov 65/17, Nové Město, 110 00 Praha 1
- Magistrát hl. města Prahy, odbor ochrany prostředí
- Magistrát hl. města Prahy, odbor památkové péče (*spolu se zapůjčenou dokumentací*)

Na vědomí:

Národní památkový ústav, ú.o.p. v Praze
Národní památkový ústav, generální ředitelství
Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy - pro Hlavní město Prahu
společnost Frank Bold Advokáti, s.r.o. - pro Spolek Zdravý rozum
advokát Mgr. Pavel Černohous - pro Městskou část Praha 5
Městská část Praha 1
Klub za starou Prahu

Otisk úředního razítka